

KONU: YAPILARDA DENETİM ve MESLEKİ YETERLİLİK

YER: YTÜ Oditoryum

KONUŐMACILAR:

Üzeyir ULUDAĞ- MMO İstanbul Şube Başkanı

Prof Dr.Afife BATUR- MO İstanbul Büyükkent Őubesi Başkanı

Cemal GÖKÇE – İMO İstanbul Şube Başkanı

Alaettin ANAHTARCI-EMO İstanbul Şube Başkanı

17 Ağustosta yaŐanan depremle binalarımızın ne denli güvensiz, dayanıksız olduğunu yaŐanan felaketin boyutları bize bir kere daha vahim bir biçimde göstermiŐ oldu. Uzmanların ve bilim adamlarının açıklamalarından İstanbul'un deprem tehdidi altında olduğunu biliyoruz. 10 Őubat 2000 tarihinde Yıldız Teknik niversitesinde yapılan Açık oturumda İstanbul'da daha dayanıklı binaların yapılması için neler yapılmalı bunu için gerekli garantiler nasıl sağlanmalı sorularına yanıt arandı.

Açık Oturumda ilk sözü alan Mimarlar Odası Büyükkent Őubesi Başkanı Prof Dr.Afife BATUR Niçin yapıları denetlemeli ? sorusuna yanıt arayarak özetle Őöyle dedi.

"Her Őeyden önce güvenli yapı için total kalite gereklidir. Güvenli bina kavramının oturtulması ve benimsenmesi Őart, bu hem binada yaŐayanlar için, hem kullanılan cihazlar için hem de yangın ve deprem güvenliği için gereklidir .Bunu sağlamanın yolu 1-Eğitim 2-Denetimdir. Mimar olacak kiŐiler için üniversitelerde verilen 4 yıllık mi-

marlık eğitimi 5 yıla çıkarılmalı 5yıl mimarlık eğitimi alan kiŐi akabinde 2 yıl süren mesleki deneyim kazanmalı (staj) bunlardan sonra Meslek Odasından mesleki yeterlilik belgesi almalı ve sonra mimarlık yapabilmelidir.

Denetimde asıl olan ise kamu denetimidir ve bu maalesef bizim ülkemizde oldukça yetersiz. Çünkü kamu denetimi yasa ve yönetmelik gerektiriyor. Bizim lkemizde henüz yapı standardını belirleyecek doküman mevcut değil, Denetimcilerin elinde rehber yok. Öncelikle spesifikasyon listesinin oluŐturulması gerekir" dedi.

Açık oturumda ikinci sözü alan İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Őubesi Başkanı Cemal GÖKÇE konuŐmasında Őunlara değindi.

"Yapı denetimi çok önemli bir konu. Bunu 17 Ağustosta hep birlikte ğrendik. Yerel yönetimler proje üretimi ve yapı denetimi konusunda oldukça yetersiz kalıyorlar. Etrafımızdaki kaçak yapıŐmalara baktığımızda bunu rahatlıkla görebiliyoruz. İstanbul'un ve Türkiye'nin rehabilitasyonu gerkmektedir.

den gözden geçirilmeli tartışılmalıdır. 1938 tarihli Mühendislik ve Mimarlık hakkındaki yasa çok eskidir. Bütün bunlar gözden geçirilmeli, ama gözden geçirilirken ilgili meslek odalarının görüşleri alınmalıdır.

Meslek odaları proje vize işlemi yapmamalı meslektaşlarını denetlemelidir. Meslek içi eğitim zorunlu hale getirilmelidir. Unutulmaması gereken bir nokta da bir meslek adamını denetleyecek en uygun kurumun kişinin kendi vicdanı olduğudur." dedi

Açık oturuma katılan Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şube başkanı Alaettin ANAHTARCI ise "İşin esası bence toplam kalitedir. Bu nasıl sağlanı" sorusuna yanıt aramamız gerekir. Burada önemli olan ülkemizde insana verilen değerdir. Sadece mühendislik eğitimi değil topyekün eğitim gereklidir.

Yetkin mühendislik için önce Üniversitelerin akredite olması gerekir. Eğitim kalitesinin artırılması akreditasyondan önce gelmelidir. Elektrik ve elektronikte mühendisleri sürekli yetkin kılamazsınız, çünkü; teknolojinin hızına yetişmek neredeyse imkansız. Bence çare sürekli eğitimidir. Bunu kim verecek, yasal düzenleme nasıl olacak? Bunu tartışmalıyız. Kişiyi ve kurumlara yetki vermek yetmez Yaptırımları da beraberinde getirmemiz gerekir. Toplumun geneline bakarsak Meslek Odalarına ve sivil toplum kuruluşlarına duyarlı olduğunuzu görebiliriz.

Proje vize konusunda ise Cemal Bey'e katılmıyorum. Hiç proje yapmayan, ama Belediyelerde günde en az 10 projeye imza atan mühendisler var. Proje vize denetimini kaldırdığımızda hiçbir Oda kirasını ödeyemez duruma gelir. Para kazanmak için başka alanlara yönelir. Kaldı ki mühendisleri kategorilere ayırmak bakanlığın değil meslek odalarının yapacağı iş. Denetleme mutlaka özerk olmalıdır" dedi

Şubemizi temsilen açık oturuma Şube başkanıımız Üzeyir ULUDAĞ katıldı. Üzeyir ULUDAĞ "Aslolan yasaları uygulayacak kişilerin kurumlarının niyetleridir. Yasaları çok mükemmel hazırlayabilirsiniz önemli olan bunları hayata geçirmektir. 17 Ağustosta pek çok kurumun deprem altında kaldığını gördük. Her şey yeni baştan ele alın

pıların, sitelerin açılışlarını yaptı. Yasalar bilime ve hukuka dayalı olarak yeniden düzenlenmeli -
1990 yılında 15600 binada yapılan bir araştırma -
ya göre İstanbul'daki binaların %53 ünde, İzmir, -
Kocaeli ve Bursa'daki binaların % 84 ünde ısı ya -
lıtım yönetmeliğine uyulmadığı ortaya çıkmıştır. -
Konutlarda ısıtma amaçlı tüketilen enerji miktarı -
%35 e yakındır. Enerjide dışa bağımlı bir ülke ol -
duğumuz göz önüne alınırsa konunun önemi da -
ha iyi anlaşılır" dedi

Üzeyir ULUDAĞ **Yapı Denetimi Kanun Tasarısı Hakkında Makine Mühendisleri Odasının Görüşlerini** şu şekilde sıraladı.

1-Yasada yapıları denetlemekle yetkilendirilen Yapı Denetim Kuruluşlarının yapıların denetiminden sorumlu oldukları belirtildiği halde bu sorumluluğun yerine getirilmediği durumda yuptionun nasıl olacağı ve oluşacak zararın nasıl tazmin edileceği belirtilmemiş. Bu haliyle yetki belgesinin iptalinden başka bir yaptırım görünmüyor. Ayrıca yetki veren kurumun da sorumluluğu olması ve tanımlanması gerekir. Burada bakanlık devlet adına yetki dağıtmaktadır. Dolayısıyla uygulamadan doğacak bir hatanın doğrudan siyasi sorumlusu olacaktır. Fakat bu sorumluluk zararın tazmin edilmesi safhasında yine "devlet yaraları sarar" söyleminde kalabilir.

2- Denetim Kuruluşlarının denetim sorumluluğunun iki yönden belgelenmesi ve garanti altına alınması gerekir. Birinci o denetimi yapacak teknik yeterliliğin olması , ikincisi böyle bir işi yapmaya ne kadar yeterli olursa olsun yapılan bir hatanın ekonomik olarak tazmin edileceği garantisinin verilmesi. Dolayısıyla böyle bir kuruluşun iki adet belgesi olması gerekir.

2.1. Bünyesinde bulunan mimar ya da mühendis eğitimi ve tecrübesine göre alacağı yetkililik belgesi.

2.2. Bu belge ve diğer çalışmaları da göz önüne alındığında yaptıracağı mesleki sorumluluk sigortası.

Yeterlilik belgesi TMMOB'ye bağlı ilgili odalar tarafından verilmelidir. Bu konuda bir çok oda tarafından bir süredir üzerinde çalışılan mes

leki akreditasyon ve belgelendirme süratle yürürlüğe girmelidir. Ve bu yasada yer almalıdır. Mesleki sorumluluk sigortası ise üzerinde çalışıldığı belirtilen sigorta yasası ile yürürlüğe sokulmalıdır ve bu yasada yer alarak sigorta şirketinin yükümlülükleri ile bu denetim mekanizmasının neresinde yer alacağı net olarak belirtilmelidir.

lektaşın ve mesleğin hakkını korumak durumundadır. Kişiyi sorumluluk vermeden asla deneyim sahibi olamaz. Bu akıldan çıkarılmamalıdır. 3 yıl önce Ankara'daki İş Bankası Binasının cephesi yenilendi. Bu bina 1972'de yapılmıştı 30 yıl içinde betonun içindeki demirler korozyona uğramış. Türkiye'de ısı yalıtım yönetmeliği 1985 de çıkarıldı, ama uygulanamadı. Yapı inşaat süreci ve kullanım süreci ile bir bütündür. Her meslek

3- Denetleme kurumlarının Bakanlık tarafından yetki belgesi ile yetkilendirilmesi yukarıda sözü edilen iki adet belgelendirmeden sonra gereksiz bir bürokrasi olarak görülmektedir. Ayrıca bu yetkilendirmelerin denetimleri de sonuç olarak bakanlık bünyesinde olduğu için siyasi amaçlı kullanılabilir. Ayrıca mesleki ve ekonomik yeterliliği iki ayrı kurum tarafından belgelendirilmiş bir kurumun devletten bir belge daha alması asıl gerekli olan diğer iki belgeyi geçersiz kılabilir.

4- Yasada bakanlığın yararlı gördüğü kurumlar kapsam dışında bırakılır denilmektedir. Böyle bir kararı bakanlığın nasıl vereceği belli olmadığı için bünyesinde kontrol birimi bulunan kamu kuruluşlarının doğrudan yasadan muaf tutulması bu tür binaların yeterince denetlenmemesine yol açacaktır.

5- Anlaşmazlıklarda Yapı Denetim Komisyonunun aldığı kararın kesin olduğunun belirtilmesi, anlaşmazlıklarda hukuk sürecinin önünü tıkayacaktır.

6- Ayrıca buna benzer bir mekanizma proje sürecini de kapsmalıdır. Zaten hemen -hemen hiçbir sorumluluğu bulunmayan proje müellifleri böyle bir yasayla iyice sorumluluktan kurtulmuş olacaktırlar. Bu durumda asıl olan imalat olduğu için proje önemi ve kalitesi düşecektir.

NOT: Yukarıda açıklanmaya çalışılan mantık kabul gördüğünde mevcut yasa taslağı yeni den ele alınarak madde -madde düzenlenebilir.

Bütün bu konuşmalardan sonra Mimarlar Odası adına söz alan bir yetkili 'Türkiye'de ilk yangın yönetmeliğinin Nurettin SÖZEN döneminde Aksaray'da çıkan ve 100 turistin ölümüne yol açan yangından sonra yürürlüğe girdiğini, 17 Ağustos'tan sonra yapı denetimi konusunun konuşulmaya başlandığını söyleyerek "Meslek Odası mes-

odasının TUS'u olmalıdır. Dedikten sonra Bina kalitesinin artırılması gerektiğini dile getirerek bunun için;

- a- Yapıya girdisi olan fen adamlarının niteliği artırılmalı
- b- Yapı denetimi yapan kurumların denetimi artırılmalıdır."dedi

Açık oturumda daha sonra salonda bulunanlar konuya ilişkin görüşlerini dile getirdiler. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Kaliteli binalar için iyi mühendis, iyi proje iyi uygulayıcı, iyi denetim, kalifiye işçi, kalfa ve usta ya ihtiyaç var.
- Öncelikle bilim insanı mıyız? Piyasa insanı mıyız? sorusuna yanıt aramalıyız.
- Trafik sigortası gibi yapı sigortası zorunlu hale getirilmeli Yapılar temelden itibaren sigortalanmalıdır.
- Bilgiler konuşulan yerde kalmamalı bunları takip etmek ve sonuca bağlamak önemli Türkiye'deki mühendislik işleri Yap-İşlet-Devret modeliyle Türk mühendisler değil yabancılara yaptırılıyor. Önce var olan 280000 mühendisi bilinçlendirmeliyiz.
- Biz mühendisler yapabildiklerimizin ve yapamadıklarımızın eleştirisini yapmalıyız. Odalarda mühendis kimliği ön plana çıkarılmalıdır.
- 1998 Oda genel kurulunda görüşülen uzman mühendislik konusu TMMOB'de tartışılmadan meclise nasıl gönderildiği açıklanmalıdır.
- Sadece Makine mühendisliği konusunda Dünya da 100 e yakın uzmanlık alanı var Tesisat mühendisliği konusunda ise 30 a yakın uzmanlık alanı var. Bunların ne şekilde sertifikalandırıldığı belli değil. Uzman mühendislik konusu enine boyuna tartışılmalıdır. Denildi.